

Sygn. akt. I C 127/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Zamościu I Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : Sędzia SO Elżbieta Koszel

Protokolant : st. sekr. sądowy Barbara Lizak

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2013 roku w Zamościu

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. M. (1), B. M.**

przeciwko **Towarzystwu (...) w W.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

I. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) w W. tytułem zadośćuczynienia na rzecz B. M. oraz M. M. (1) kwoty po 52 000 (pięćdziesiąt dwa tysiące) zł

z ustawowymi odsetkami od dnia 22 stycznia 2012r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. nakazuje ściągnąć od pozwanego Towarzystwa (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Zamościu) kwotę 4 450 (cztery tysiące czterysta pięćdziesiąt) złotych jako opłatę od uwzględnionej części powództwa, od uiszczenia której powodowie byli zwolnieni, a w pozostałej części nie obciąża stron opłatą od pozwu;

IV. koszty procesu między stronami wzajemnie znosi.

/ Na oryginale właściwy podpis/ Za zgodność świadczy sekretarz:

Sygn. akt I C 127/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 6 lutego 2012r. M. M. (1) i B. M. wnosili o zasądzenie na rzecz każdego z nich kwot po 130 000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od 22 grudnia 2011r. do dnia zapłaty oraz kwot po 80 000 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty, od Towarzystwa (...) w W.. Powodowie wnosili także o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego kosztów procesu.

Żądanie pozwu M. M. (1) i B. M. wywodzili ze zdarzenia jakie miało miejsce w nocy 12 lipca 2009r. Kierujący samochodem M. M. (2), syn powodów, prowadzący pojazd w stanie nietrzeźwości (3,1 promila alkoholu we krwi), zjechał na lewe pobocze, powodując zderzenie z przydrożnym przepustem i drzewem, w wyniku czego, na skutek doznanych obrażeń śmierć na miejscu poniósł sprawca wypadku, a także J. M. – także syn powodów i P. G..

Tragiczna śmierć J. M. wywołała u powodów ogromny szok, dotknęła ich tragedia rodzinna, z którą będą musieli zmagać się do końca życia. J. M. nie miał jeszcze w chwili śmierci ukończonych 18 lat, zaczynał dorosłe życie. Był jednym z dwanaściorga dzieci powodów. Powodowie doznali niewyobrażalnej straty i krzywdy, podupadli na zdrowiu.

Wskutek śmierci J. M. znacznie pogorszyła się ich sytuacja życiowa (k. 1 – 11, 250v.).

Pozwane Towarzystwo (...) w W. wnosilo o oddalenie powództwa każdego z powodów podnosząc, że w toku postępowania likwidacyjnego wypłaciło każdemu z nich po 13 000 zł tytułem zadośćuczynienia i przyjmując 50% stopień przyczynienia się zmarłego syna powodów do powstania szkody (k. 43 – 47, 250v.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 11 lipca 2009r. P. K. zamieszkały w T. I. 61 organizował w swoim domu rodzinnym przyjęcie urodzinowe. Na przyjęciu tym przebywali m.in. J. M., M. M. (2) i P. G.. W trakcie przyjęcia uczestniczące w nim osoby, w tym wyżej wymienione, spożywały alkohol. Po północy M. M. (2) zaproponował uczestnikom imprezy przejażdżkę swoim nowo zakupionym samochodem marki O. (...). Z zaproszenia tego skorzystali J. M., P. G., J. P. i K. T.. Wszyscy wsiedli do samochodu i odjechali [zeznania świadków: M. C. - k 249, 251, T. G. - k. 249v., 251, E. S. – k. 249v., 251, dokumenty z akt 3 Ds. 266/10/Sp(C)].

Około godziny 1.40 samochód marki O. (...), o numerze rejestracyjnym (...), prowadzony przez M. M. (2) poruszał się drogą krajową (...), przez miejscowość P.. W wyniku naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym przez M. M. (2), poruszanie się z nadmierną prędkością, nie mniejszą niż 113 km/h, kierowany przez niego pojazd z nieustalonych przyczyn zjechał na lewe pobocze, powodując zderzenie z przydrożnym przepustem i drzewem, w wyniku czego, na skutek doznanych obrażeń śmierć na miejscu zdarzenia ponieśli M. M. (2), J. M. i P. G., a następnie także K. T., zaś J. P. doznał obrażeń ciała, stanowiących naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu (opinia biegłego Laboratorium Kryminalistycznego KWP - k. 321 – 238).

W chwili zdarzenia M. M. (2) znajdował się w stanie nietrzeźwości. Zawartość alkoholu w jego krwi wynosiła 3,1 promila. W stanie nietrzeźwości znajdowali się również J. M. i P. G., posiadali oni odpowiednio 1,4 promila i 2,4 promila alkoholu we krwi (uzasadnienie postanowienia o umorzeniu śledztwa – k. 239 – 241).

W dacie 12 lipca 2009r. posiadacz pojazdu marki O. (...) o numerze rejestracyjnym (...) był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w Towarzystwie (...) w W. (dokument ubezpieczenia – k. 22).

W momencie śmierci J. M. miał 17 lat i był uczniem II klasy Technikum Informatycznego w Z. (odpis aktu zgonu – k. 23). Zmarły był kawalerem i zamieszkiwał wraz z rodzicami B. i M. M. (1), a także rodzeństwem A. M. (1), K. M. (1), P. M. (1), P. M. (2), A. M. (2), M. M. (3), R. M. i K. M. (2) (oświadczenia o stanie rodzinnym – k. 25 – 32, wyjaśnienia powodów k. 67 – 71).

J. M. w klasie pierwszej uczył się słabo, otrzymał jednak promocję do klasy drugiej, a w przyszłości miał zamiar studiować w W. i mieszkać u siostry M. S. (świadcstwo szkolne – k. 61 – 62, zeznania świadków: A. M. (1) – k. 92v., K. M. (3) – k. 93 – 94, M. S. – k. 94 – 95.).

J. M. pomagał ojcu w czasie wakacji w układaniu kostki brukowej, a w czasie roku szkolnego w drobnych pracach domowych, w gospodarstwie rolnym oraz pomagał w nauce młodszemu rodzeństwu (zeznania świadków: A. M. (1) – k. 92v. – 93, K. M. (3) – k. 93 – 94, M. S. – k. 94 – 95).

Śmierć syna J. (i jednoczesna śmierć drugiego syna M. M. (2)) dla rodziców M. M. (1) i B. M. stanowiły przeżycie traumatyczne.

U B. M. wystąpiły objawy zespołu stresu pourazowego z typowym początkowym przebiegiem, z poczuciem oszołomienia, odrętwienia, derealizacji. Nasilenie zaburzeń uległo stopniowemu zmniejszeniu wskutek upływu czasu, jak też wobec przyjmowania leków uspokajających i nasennych od lekarza rodzinnego.

Zdaniem biegłego psychiatry D. Ł. utrwalone nerwice skutkują uszczerbkiem na zdrowiu powódki w wysokości 8% (opinia – k. 120 – 124).

U powoda M. M. (1) przedwczesna śmierć synów skutkowałą wystąpieniem objawów depresyjnych lekowych, somatyzacyjnych i spowodowała rozwinięcie się zaburzeń lękowych uogólnionych. Trwały uszczerbek na zdrowiu (utrwalone nerwice) wynosi 5% (opinia biegłego psychiatry D. Ł. k. 121 – 124).

Cierpienia i zaburzenia w stanie zdrowia powodów rozwinęły się wskutek śmierci obu synów. Niemożliwe jest określenie jednoznacznie, w jakim stopniu na te zaburzenia miała wpływ śmierć jednego, a w jakim śmierć drugiego syna (opinia uzupełniająca biegłego psychiatry D. Ł. – k. 154 – 156).

Z opinii biegłego sądowego psychologa M. K. wynika, że nagła, tragiczna śmierć synów, przedłużająca się żałoba, która przybrała patologiczny przebieg, spowodowała u powodów trwałą uszczerbek na zdrowiu psychicznym: u powódki w postaci zaburzeń depresyjnych oraz nerwicowych, co skutkowało rozwojem zespołu stresu pourazowego, u powoda w postaci zaburzeń depresyjnych oraz nerwicowych, co skutkowało rozwojem zaburzeń lękowych uogólnionych (opinia – k. 206 – 212).

Po śmierci syna J. M. (i M. M. (2)) ani M. M. (1), ani B. M. nie korzystali z pomocy psychologa czy też psychiatry.

W ubiegłym roku powód zlikwidował działalność gospodarczą polegającą na układaniu kostki brukowej, jednak w krótkim czasie działalność tego samego rodzaju rozpoczęła powódka. Praktycznie powód w dalszym ciągu pracuje w firmie żony wraz z innymi robotnikami (na umowę zlecenia – zeznania stron – k. 249v. – 250, 251). Powodowie w gospodarstwie rolnym hodują świnie, w pracach pomagają im dzieci, które z upływem czasu przejmują pewne obowiązki domowe (R. ma 17 lat i przejął obowiązki J. – wyjaśnienia stron – k. 250).

Taki stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów dołączonych do akt sprawy, zeznań świadków, powodów i opinii biegłych. Wszystkie te dowody Sąd uznał za wiarygodne, gdyż wzajemnie uzupełniając się obrazują cierpienia powodów po śmierci syna J. oraz ich sytuację życiową.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Roszczenia powodów częściowo zasługują na uwzględnienie.

Z przepisu art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003r., Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.) wynika, że z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym jest obowiązany do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. W myśl art. 35 w/w ustawy ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych objęta jest odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu.

Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony (art. 822 § 1 kc). Zgodnie z treścią art. 822 § 4 kc uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela.

Odpowiedzialność kierującego samochodem marki O. (...) o numerze rejestracyjnym (...) wynika z przepisu art. 436 § 1 kc.

Pozwane Towarzystwo (...) w W. nie negowało ogólnych przesłanek swojej odpowiedzialności za krzywdę doznaną przez powodów, podnosiło natomiast zarzut, że J. M. co najmniej w 80% przyczynił się do powstałej szkody i określone przez powodów kwoty zadośćuczynienia są wygórowane.

Zgodnie z treścią art. 446 § 4 kc Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Kompensacie podlega doznana krzywda, a więc w szczególności cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny.

Zadośćuczynienie ma na celu złagodzenie doznanej krzywdy, które to pojęcie obejmuje wszelkie ujemne następstwa, w tym w szczególności w sferze cierpień psychicznych.

W zakresie żądania zadośćuczynienia podnieść przede wszystkim należy, że specyfika tego świadczenia powoduje, że ściśle ustalenie „należnego” zadośćuczynienia w określonej wysokości jest utrudnione, a wręcz niemożliwe i nie poddaje się ocenie według mechanicznych stałych kryteriów.

Wysokość zadośćuczynienia jest uzależniona od rozmiaru krzywdy, która ze swej istoty jest trudno wymierna i zależna od szeregu okoliczności. Sam ustawodawca nie przewiduje żadnych stałych kryteriów ustalenia wysokości zadośćuczynienia. Doktryna prawa i orzecznictwo Sądu Najwyższego jako pomocnicze kryteria wskazują stopień i czas trwania cierpień, trwałość skutków, prognozy na przyszłość (polepszenie lub pogorszenie stanu), wiek poszkodowanego, niemożność prowadzenia dotychczasowego trybu życia.

W konsekwencji zadośćuczynienie ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać wartość ekonomicznie odczuwalną. Jednocześnie jednak wysokość ta nie może być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc powinna być utrzymana w rozsądnych granicach (tak wyrok SN z dnia 26 lutego 1962 roku, IV CR 902/61, OSNCP z 1963r., nr 5, poz. 107; wyrok SN z dnia 24 czerwca 1965 roku, I PR 203/65, OSPiKA z 1966r., poz. 92; wyrok SN z dnia 11 lipca 2000 roku, II CKN 1119/98, LEX nr 50884).

Rozstrzygając w przedmiocie odpowiedzialności Towarzystwa (...) w W. za skutki zdarzenia, do którego doszło w dniu 12 lipca 2009 roku Sąd Okręgowy przyjmuje, że tragicznie zmarły J. M. przyczynił się do powstania szkody. Spożywał on alkohol z bratem M. i innymi osobami. Godził się na jazdę samochodem, który prowadził jego nietrzeźwy brat.

Biorąc pod uwagę okoliczności wypadku i zachowanie J. M. należało ustalić, że przyczynił się on do powstania szkody w 50%.

Zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że współudział poszkodowanego w spożywaniu alkoholu z kierowcą i następnie podjęcie decyzji jazdy z nietrzeźwym kierowcą pojazdu mechanicznego, który z powodu swego stanu doprowadził do wypadku i poniesienia szkody przez poszkodowanego (jego bliskich) będzie z reguły uzasadniać przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody w stopniu znacznym (wyrok SN z dnia 20 listopada 2003r., III CKN 606/00, LEX nr 550935; wyrok S.A. w Katowicach z 20 września 2012r., I ACa 983/11, LEX nr 1220476; wyrok SN z 7 grudnia 1985r. IV CR 398/85, LEX nr 8740).

W okolicznościach sprawy Sąd Okręgowy uznał, że odpowiednią kwotą zadośćuczynienia związaną z krzywdą każdego z powodów z tytułu śmierci syna J. M. (tylko jednego ze zmarłych synów) jest kwota 130 000 zł na rzecz każdego z nich.

Biorąc jednak pod uwagę 50% przyczynienia się J. M., zdaniem Sądu orzekającego w takim procencie należy pomniejszyć kwotę zadośćuczynienia, co daje po 65 000 zł na rzecz każdego z powodów. Od tej kwoty Sąd odjął otrzymane w toku postępowania likwidacyjnego przez powodów kwoty po 13 000 zł.

Powództwo w zakresie zadośćuczynienia okazało się więc zasadne do kwot po 52 000 zł i takie kwoty Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów na mocy art. 446 § 4 kc.

Odsetki ustawowe od zasądzonych kwot zadośćuczynienia Sąd zasądził od dnia 22 stycznia 2012r., tj. po upływie trzydziestu dni od daty, w której ubezpieczyciel został wezwany do zapłaty dochodzonych od niego należności (potwierdzenie odbioru – k. 24). Podstawę prawną w tym zakresie stanowi art. 481 § 1 kc. Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003r., nr 124, poz. 1152 ze zm.) zakład wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni, licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie a gdyby wyjaśnienie w tym terminie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu albo wysokości odkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe.

Sąd Okręgowy podziela przeważający w judykaturze pogląd, że również w przypadku zadośćuczynienia pokrzywdzony może żądać zasądzenia odsetek w terminie 30 dni od daty zgłoszenia szkody. Pozwanym jest towarzystwo ubezpieczeń, podmiot profesjonalnie zajmujący się likwidacją szkód. Podmiot ten faktycznie podjął czynności w postępowaniu likwidacyjnym, które powinny doprowadzić do właściwej oceny doznanej przez powodów krzywdy (wywiad środowiskowy – k. 63 – 65, tak wyrok S.A. w Lublinie z 26 września 2012r., I ACa 391/12; uzasadnienie wyroku SN z 18 lutego 2010r., II CSK 434/09, LEX nr 602683 i powołane w nim orzecznictwo; wyrok SN z 14 stycznia 2011r., I PK 145/10, LEX nr 794777).

Żądania zadośćuczynienia w wyższym rozmiarze a także powództwa w zakresie odszkodowania Sąd Okręgowy oddalił jako niezasadne.

Zgodnie z art. 446 § 3 kc Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Sytuacja powodów nie uległa znacznemu pogorszeniu na skutek śmierci syna J.. Powodowie mają jeszcze dziesięcioro dzieci. Większość z nich mieszka z rodzicami, pomaga w pracy we wspólnym rodzinnym gospodarstwie domowym i gospodarstwie rolnym. Syn R., który ma 17 lat przejął obowiązki J.. Pomaga rodzicom bezrobotny syn K.. Również na pomoc pozostałych dzieci, które będą osiągały pełnoletniość, zdobywały zawody, powodowie mogą liczyć w przyszłości.

J. M. miał zamiar studiować i pracować w W., a więc jego pomoc dla powodów nie byłaby znacząca. Powód M. M. (1) w dalszym ciągu wykonuje prace polegające na układaniu kostki brukowej (choć pod firmą żony). Powodowie uprawiają gospodarstwo rolne, hodują trzodę chlewną. Jak sami twierdzą muszą pracować, aby utrzymać pozostałe dzieci (zeznania powodów – k. 67 – 71, 249v. – 250, 251).

Zdaniem synów A. M. (1) i K. M. (3) śmierć J. M. nie miała znaczącego wpływu na działalność gospodarczą rodziców (k. 92v. – 94). Pogorszenie sytuacji życiowej powodów wskutek śmierci syna J. nie jest więc znaczące i wobec braku tej przesłanki z art. 446 § 3 kc powództwo o odszkodowanie podlega oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach procesu ma podstawę prawną w art. 100 kpc.

O obciążeniu pozwanego opłatą od uwzględnionej części powództwa Sąd orzekł na mocy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. z 2010r., Nr 90, poz. 594 ze zm.).

Z tych względów na mocy powołanych przepisów Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.